

ע"פ 562/22 - פלונית נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 562/22

לפני: כבוד השופטת ע' ברון
כבוד השופט ח' כבוב
כבוד השופט י' כשר

המערער: פלונית

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על הכרעת הדין וגזר הדין של בית המשפט
המחוזי בנצרת (כבוד השופט ג' אזולאי) מיום
13.07.2021 ומיום 11.01.2022 ב-ת"פ
56812-05-18

תאריך הישיבה: ו' בחשון התשפ"ג (31.10.2022)

בשם המערער: עו"ד ששי גז; עו"ד וליד גאנם; עו"ד הילי גז

בשם המשיבה: עו"ד מסעד מסעד

פסק-דין משלים

השופט ח' כבוב:

1. ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בנצרת (כבוד השופט ג' אזולאי) בת"פ 56812-05-18 מיום

עמוד 1

11.01.2022, בגדרו הושתו על המערער העונשים הבאים: 7 שנות מאסר לריצוי בפועל, בניכוי ימי מעצרו; 18 חודשי מאסר על-תנאי למשך 3 שנים, לבל יעבור עבירה מסוג פשע הקשורה בנשק חם; קנס בסך של 5,000 ש"ח; ופיצוי כספי לנפגעי העבירה בסך של 50,000 ש"ח לכל אחד.

2. יצוין כי תחילה הוגש הערעור הן על הכרעת הדין הן על גזר הדין. אולם בגמר הדיון שנערך לפנינו ביום 31.10.2022, במסגרתו נשמעו טענות באי-כוח הצדדים ובעקבות הערותינו, חזר בו המערער מערעורו על הכרעת הדין. משכך, נותר להכריע בערעור על חומרת העונש בלבד.

עובדות המקרה ותמצית הכרעת הדין

3. נגד המערער הוגש כתב אישום המייחס לו עבירות של גרימת חבלה בכוונה מחמירה לפי סעיף 329(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק); החזקה ונשיאת נשק לפי סעיף 144(א) רישא ולפי סעיף 144(ב) רישא לחוק; ושיבוש מהלכי משפט לפי סעיף 244 לחוק.

4. בבעלות המערער ומשפחתו חלקת מקרקעין באזור כפר אכסאל (להלן: החלקה). ביום 10.05.2018, אירעה תאונת דרכים בין טרקטור בו נהג בנו של המערער, עבד אלראוף יחיא (להלן: עבד), לבין רכבו של נואף חבשי (להלן: נואף), בו נסע נואף יחד עם אחיו נור חבשי (להלן: נור). על רקע התאונה התגלע ויכוח בין עבד לבין נואף ונור. בחלוף מספר דקות הגיעו למקום המערער ואביו, ראוף יחיא (להלן: ראוף), ובין כלל הנוכחים פרץ ויכוח סביב השאלה מי יישא בעלויות הנזק שנגרם בעקבות התאונה.

5. בשלב מסוים, עזב המערער את המקום ברכבו, ואחריו עזבו גם נואף ונור. לאחר מספר דקות, התקשר המערער אל נואף ובין השניים החל ויכוח קולני, שבסופו אמר המערער לנואף "אם אתה גבר, תפגוש אותי בחלקה". נואף ונור נסעו לחלקה, ועמם הגיעו למקום בני משפחה נוספים, וביניהם בנו של נואף - אדהם חבשי (להלן: אדהם). בהגיעם לחלקה, פגשו בני משפחת חבשי את ראוף, ושוחחו עמו בעניין התאונה.

לאחר שהצטייד באקדח ובתחמושת מתאימה (להלן: הנשק), נסע המערער לחלקה, והחנה את רכבו כעשרים מטרים מהמקום בו עמדו בני משפחת חבשי. המערער יצא מרכבו, וכאשר נואף התקרב אליו, שלף את הנשק, כיוון אותו לעבר נואף, וירה לעברו מספר יריות. קליע אחד פגע בנואף באזור האגן, ויצא משק אשכיו. כתוצאה מכך, נפגע נואף בעורק הפימוראלי, והוא נפל אל הקרקע. אדהם, אשר צפה במתרחש, החל להתקרב אל המערער; או אז, ירה המערער לעברו, ופגע בו ברגלו השמאלית.

לאחר מכן, נמלט המערער ברכבו מזירת האירוע יחד עם הנשק. נואף ואדהם הובהלו לבית חולים העמק לקבלת טיפול רפואי. נואף הגיע לבית החולים כאשר הוא סובל מפציעת ירי באזור הירך עם חדירה לאגן ופצע יציאה בצד השמאלי של שק האשכים, כשהוא אינו יציב הימודינמית ונשקפת סכנה לחייו. נואף אושפז בבית חולים העמק ושחרר על דעת עצמו ביום 14.05.2018. אולם בהמשך, בעקבות החמרה בכאביו, אושפז בבית החולים שיבא, כשהוא סובל מפגיעה חמורה באיבר מינו ונזקק למספר טיפולים רפואיים שונים. אדהם הובהל לחדר הים בבית החולים כשהוא סובל משבר פתוח בעצם הפיבולה, ופציעה באזור הפטישון המדיאלי ברגל שמאל. אדהם אושפז עד ליום 15.05.2018 ונדרש לעבור שני ניתוחים שונים ברגלו. המערער, לאחר שנמלט מזירת האירוע, מצא מקלט בבית של קרובי משפחתו. שם שהה המערער במשך מספר ימים, וזאת על אף שידע כי הוא דרוש לחקירה על-ידי משטרת ישראל.

6. בתשובתו לאישום, כפר המערער באשמתו, והציג תיאור שונה מזה המפורט בכתב האישום. המערער אישר

את השתלשלות האירועים בכל הנוגע לתאונה, ולכך שהגיע בסמוך להתרחשותה לחלקה יחד עם ראוף. אולם, המערער טען, כי הוא לא ביצע את הירי, כי נכח בחלקה לצורך ביצוע עבודות חקלאיות, וכי הוא לא החזיק בנשק. עוד טען המערער, כי נואף, אדהם ויתר בני משפחת חבשי איימו עליו, תוך שנשאו כלי תקיפה; וכי "רק בנס" הצליח לברוח מהחלקה ללא פגיעה בגופו. כן ציין המערער, כי לאחר שברח שמע יריות, אך שלא ידע מי ירה ומי נפגע מכך מכיוון שכבר היה במנוסה.

7. ביום 13.07.2021, הרשיע בית המשפט המחוזי את המערער באישומים שיוחסו לו. במסגרת הכרעת דינו, התייחס בית המשפט המחוזי לעדויות ששת בני משפחת חבשי אשר נכחו בחלקה בעת האירוע, לרבות נפגעי העבירה נואף ואדהם; לעדותו של המערער וכן לעדויותיהם של שבעה עדים נוספים. בחינת עדויות אלה הביאו את בית המשפט המחוזי לכלל מסקנה כי המערער הוא שירה בנואף ואדהם. אמנם, בית המשפט המחוזי ציין כי לא נעלמו מעיניו הסתירות הרבות בגרסאות עדי התביעה ועדי ההגנה, אך קבע לבסוף כי הוצגו בפניו די ראיות לביסוס אשמת המערער מעבר לכל ספק סביר. עוד דחה בית המשפט המחוזי את התזה החלופית אותה הציע המערער, בצינו כי זו אינה מתיישבת עם השכל הישר וניסיון החיים.

עיקרי גזר הדין

8. ביום 11.01.2022 נגזר דינו של המערער. בעת קביעת מתחם העונש ההולם, נתן בית המשפט המחוזי את דעתו לחומרת מעשיו של המערער שעשה שימוש בנשק וירה לעבר נואף ואדהם מטווח קצר, פגע בהם, ורק במזל לא קופחו חייהם מפגיעות אלו. זאת ועוד, התייחס בית המשפט המחוזי לפגיעה בשלום הציבור ובתחושת בטחונו הנובעת מנשיאת נשק, ולפגיעה בשלטון החוק הנובעת מעבירת שיבוש מהלכי משפט - מקום בו המערער נמלט לבית קרוביו בידעה כי המשטרה מחפשת אחריו. לאחר בחינת מדיניות הענישה הנהוגה במקרים דומים, נקבע כי מתחם העונש ההולם נע בין שש לעשר שנות מאסר. בתוך כך, עמד בית המשפט המחוזי על המדיניות המחמירה שיש לנקוט כלפי ביצוע עבירות בנשק, נוכח ריבוי מקרי הירי שהפכו "מכת מדינה". כמו כן, ציין בית המשפט המחוזי שיקולים נוספים לחומרה: פנייתו של המערער לדרך אלימה כפתרון ליישוב סכסוכים; הימלטותו מן הזירה לאחר שפגע בנואף ואדהם והסתרתו בבית קרובי משפחה בעת שהמשטרה מחפשת אחריו; העובדה כי הנשק לא נתפס; ופוטנציאל הנזק הטמון במעשיו.

בבואו לגזור את עונשו של המערער בתוך מתחם הענישה, ציין בית המשפט המחוזי, במסגרת השיקולים לקולה, כי למערער אין עבר פלילי; כי המערער אינו צעיר, והוא אב לילדים; וכי בעניינו הוגשו מספר מכתבי המלצה מהם עולים שבחים על אודות פועלו ואופיו. בית המשפט הדגיש כי אמנם החלטת המערער לנהל הליך הוכחות אינה נזקפת לחובתו, אך הוא אינו זכאי להקלות הניתנות למי שמודה באשמתו. עוד נקבע כי יש להתחשב בשיקולי הרתעת המערער והרתעת הרבים, נוכח הצורך להחמיר עם עבריינים הנוהגים באלימות תוך שימוש בנשק חם בגין סכסוך של מה בכך, "במיוחד במגזר הערבי". לנוכח האמור, נגזרו על המערער העונשים שפורטו לעיל.

טענות הצדדים בערעור

משחזר בו המערער, לאור הערותינו, מערעורו על הכרעת הדין ופסק דינו בהקשר זה ניתן בתום הדיון, אפרט להלן את טענות הצדדים ביחס לגזר הדין בלבד.

9. בערעורו, משיג המערער הן על מתחם הענישה שנקבע, הן על העונש שהושת עליו בגדרי המתחם. לטענתו, מתחם הענישה שנקבע מחמיר ואינו תואם את מדיניות הענישה המקובלת במקרים דומים. בתוך כך, טוען

המערער, כי לא ניתן משקל מספק לנסיבות ביצוע העבירות, וביניהן - כי אלו בוצעו בתגובה לפעולות של נואף ואדהם, אשר הגיעו חמושים לחלקה יחד עם בני משפחתם ורדפו אחר המערער.

10. אשר לעונש שהושת עליו בתוך גדרי המתחם, טוען המערער, כי ניתן משקל בחסר לשיקולים לקולה הקיימים בעניינו: נסיבותיו האישיות, וביניהן - שהוא אב לארבעה ילדים ומטפל באמו חולת הסרטן; העובדה כי הוא נעדר עבר פלילי; אופיו הערכי, אשר מקבל ביטוי במכתבי ההמלצה שהוגשו לבית המשפט המחוזי; מחדלי חקירה שנפלו בתיק; וחלוף הזמן מאז שבוצעו העבירות מושא כתב האישום. עוד טוען המערער, כי שגה בית המשפט שעה שזקף לחובתו את החלטתו לעמוד על חפותו ולנהל הליך הוכחות מלא.

11. מנגד, המשיבה סומכת ידיה על גזר דינו של בית המשפט המחוזי - על נימוקיו ותוצאתו. לטענתה, העונש שהושת על המערער הולם את נסיבות המקרה הקשות. בנוסף, טוענת המשיבה, כי בית המשפט המחוזי שקל כראוי את נסיבותיו האישיות של המערער, ומשכך השית עליו עונש ברף הנמוך של מתחם הענישה שנקבע. לעמדת המשיבה, היות שהעונש שהושת על המערער עומד בהלימה למעשיו, ומאזן באופן ראוי בין מכלול השיקולים שיש לשקול, אין מקום להתערב בגזר דינו של בית המשפט המחוזי.

דין והכרעה

12. כידוע, אין ערכאת הערעור נוטה להתערב בעונש שקבעה הערכאה הדיונית; ואולם, "אין הדלת נעולה במקרים המתאימים" (ע"פ 9141/10 סטואר נ' מדינת ישראל, פסקה קז (28.04.2014)).

13. בעת קביעת מתחם העונש ההולם, בית המשפט המחוזי התחשב בערכים המוגנים שנפגעו ממעשי המערער ובמידת הפגיעה בהם; בנסיבות האירוע; ובמדיניות הענישה הנוהגת - תוך עמידה על הצורך לנקוט במדיניות ענישה מחמירה כלפי ביצוע עבירות בנשק. המתחם כפי שקבע בית המשפט המחוזי בדין ובנסיבות המקרה יסודו, ולא מצאתי מקום להתערב בו. יחד עם זאת, וכפי שיפורט להלן, סבורני כי יש להתערב באופן מצומצם בעונש שנגזר על המערער בתוך מתחם הענישה, כך שיעמוד על הצד הנמוך של המתחם שנקבע.

מחד גיסא, אין ספק כי העבירות שביצע המערער הן עבירות חמורות, שאף גרמו לנואף ולאדהם פגיעות פיזיות משמעותיות. זאת ועוד - כפי שציין בית משפט זה לא אחת, השימוש בנשק חם ככלי לפתרון סכסוכים הפך זה מכבר ל"מכת מדינה". חומרתן של עבירות אלה, פגיעתן הקשה בתחושת הביטחון של כלל אזרחי המדינה, והצורך בנקיטת צעדי אכיפה בלתי מתפשרים - זכו להתייחסות נרחבת בפסיקת בית משפט זה (ראו, ע"פ 2283/22 אל נבארי נ' מדינת ישראל, פסקה 13 (31.07.2022); ע"פ 3728/22 מסאלחה נ' מדינת ישראל, פסקה 14 (09.08.2022)). מאידך גיסא, סבורני כי בנסיבות העניין, בית המשפט המחוזי לא התחשב מספיק בשיקולים לקולה הקיימים בעניינו של המערער. בהנמקתו לגזר הדין ציין בית המשפט את גילו של המערער, את היותו נעדר עבר פלילי ואת מכתבי ההמלצה בעניינו. אלא שנסבותיו האישיות של המערער, השפעת המעצר על אורח חייו הנורמטיבי ועל משפחתו, בצירוף מאפייני אירוע הירי - מקימים הצדקה להקלה נוספת בעונשו של המערער (ראו והשוו: ע"פ 4820/18 אליצור נ' פרקליטות המדינה, פסקה 15 (28.10.2020); ע"פ 1676/08 אבו האני נ' מדינת ישראל, פסקאות כ-כב (01.06.2009); ע"פ 2206/16 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (03.11.2016); ע"פ 6122/21 ליסיצין נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (02.05.2022)).

14. ודוק. המערער בן 60, אב לארבעה ילדים ומפרנס עיקרי למשפחתו, כאשר שניים מבניו עובדים עמו בעסקי החקלאות. בנוסף, המערער מטפל באמו, המתגוררת עמו ומתמודדת עם מחלת הסרטן. למערער אין עבר פלילי - ואף

ממכתבי ההמלצה שהוגשו לבית המשפט המחוזי ולבית משפט זה בעניינו של המערער, עולה תמונה של אדם הגון, סבלני, נעים-הליכות ופעיל בקהילה (כך למשל ניכר מתרומתו הכספית המשמעותית לעמותת ארז למימון ימי בילוי לילדים עם צרכים מיוחדים וכן, לנכי צה"ל). ויודגש, הוגשו למעלה מעשרה מכתבי המלצה מפי ממליצים שונים, במועדים שונים, בהם נכתבו דברי שבח על אודות אופיו של המערער.

אשר למאפייני אירוע הירי, יצוין כי מדובר באירוע ספונטני ללא תכנון שקדם לו, שהחל עם הגעתם של נואף ואדהם אל שטחו של המערער. כמו כן, בית המשפט המחוזי לא שלל את האפשרות שנואף, אדהם ובני משפחתם הגיעו לחלקה "מצוידים בסכינים, קלשון, מקל ועוד". בנוסף, בהחלט יש לתת את הדעת לחלוף הזמן, כאשר האירוע התרחש בחודש מאי 2018, ומאז חלפו למעלה מארבע וחצי שנים.

15. כבר נפסק כי "אין להטיל עונש אחד ואחיד על כל נאשם שעובר עבירת נשק מסוימת. הגישה האינדיבידואלית כלפי הענישה דורשת לבחון את מעשה העבירה הקונקרטי. כן יש לתת את הדעת על השוני בין הנאשמים - שוני שנובע מסוג העבירה, מחלקו של כל נאשם במסכת העבריינית, ומהנסיבות האישיות של כל נאשם" (ע"פ 6383/21 קריף נ' מדינת ישראל, פסקה 4 (13.02.2022)). אכן, צדק בית המשפט המחוזי בעמידתו על חומרת העבירות, ועל שיקולי הרתעת המערער והרתעת הרבים בעת גזירת העונש. ואולם, בהתחשב בנסיבותיו הייחודיות של המקרה כמפורט; בעברו הפלילי הנקי של המערער; בנסיבותיו האישיות; במצבו המשפחתי; ובחלוף הזמן - אציע לחברי ההפחית שנה ממאסרו בפועל של המערער, כך שזה יעמוד על שש שנים, בגדרי המתחם שנקבע אך בתחתיתו. שכן, סבורני כי זאת היא נקודת האיזון הנכונה במקרה שלפנינו.

במובן זה בלבד אציע לקבל את הערעור, תוך שיתר חלקי גזר הדין יותרו בעינם.

ש ו פ ט

השופטת ע' ברון:

אני מסכימה.

ש ו פ ט ת

השופט י' כשר:

אני מסכים.

שופט

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט ח' כבוב.

ניתן היום, ב' בטבת התשפ"ג (26.12.2022).

שופט

שופט

שופטת
